

Træk af fuglelivet ved Tissø.

Af N. O. PREUSS.

I tiden fra august 1953 til juli 1956 havde jeg lejlighed til at følge fuglelivet i og ved Tissø i Vestsjælland. Søen, der er ca. 12 km² stor, gør rent fuglemæssigt set et ret godt indtryk. Af andefugle yngler der således ikke noget imponerende antal, og selv om der findes store rørskove er antallet af Rørhøns, Blishøns og Lappedykkere ikke særligt stort.

Derimod har søen, til trods for at den ligger ca. 7 km fra havet, et morsomt »marint« indslag. Der yngler således fugle som Alm. Ryle, Rødben, St. Præstekrave, Klyde og Dværgerterne; endelig holder der et mindre antal Gravænder til her med deres ællinger.

Det meste af året – om ikke hele året – ligger der store flokke af andefugle i søen. Det er dog p. g. af søens størrelse som regel ikke muligt at foretage hverken en kvalitativ eller en kvantitativ optælling af disse.

Store arealer langs med søen ligger hen som enge, der til forveksling ligner rigtige strandenge. Det er på disse »strandenge«, at der yngler en del vadefugle, hvoraf de fleste som nævnt er marine.

Selv om jeg ret ofte besøgte søen, har jeg selvsagt ikke fået alt med, og den nedenstående liste gør derfor heller ikke krav på at være udtømmende, men kun på at give oplysninger fra en egn af Danmark, der er blevet forfordelt i litteraturen.

Stor Lappedykker (*Podiceps cristatus* (L.)). Den almindeligste lappedykker i søen. Er ofte set med unger. Om efteråret småflokke på en halv snes fugle.

Gråstrubet Lappedykker (*Podiceps griseigena* (Bodd.)). Ret almindelig ynglefugl. Ses i småflokke som foregående.

Skarv (*Phalacrocorax carbo* (L.)). Tre Skarver blev den 11. oktober 1955 fundet i rådden tilstand. De manglende fødder viste, at Skarverne var blevet skudt af den stedlige skytte. Ellers er der ikke set Skarver ved søen.

Fiskehejre (*Ardea cinerea* L.). Enkelte er set i alle årets måneder. Den nærmeste hejrekoloni ligger ca. 12 km borte.

Sangsvane (*Cygnus cygnus* (L.)). Op til et par hundrede er set i vintermånederne. Som regel holder Sangsvanerne sammen familievist, d. v. s. at en eller to gamle holder sammen med et mindre antal ungfugle.

- Pibesvane (*Cygnus columbianus bewickii* Yarrell). Mærkeligt nok har jeg ikke set denne art ret ofte, og det til trods for, at der i det ovennævnte tidsrum er set ikke så få Pibesvaner af flere andre, således af læge O. SCHELDE, der den 20. november 1954 så ikke mindre end ca. 200.
- Knopsvane (*Cygnus olor* (J. F. Gmelin)). I vinterhalvåret kan der ses flokke på op til 250, men også om sommeren kan der ses mindre flokke. Ellers yngler der mindst et par hvert år, i 1955 og 1956 dog to par.
- Grågås (*Anser anser* (L.)) og Sædgås (*Anser fabilis* (Lath.)). Større eller mindre flokke ses hele året. Om efteråret kan der være mere end 1500 i disse flokke. Enkelte par gæs er hver sommer set med gæslinger. Det er dog ikke sikkert, at de alle er udruget i selve søen. Snarere er det gæsene fra de omliggende moser, der kommer ned til Tissø med deres gæslinger.
- Gravand (*Tadorna tadorna* (L.)). Ses ofte rastende. Er flere gange set sammen med ællinger. Den 21. juni 1954 så jeg således fire par Gravænder med henholdsvis 5, 8, 10 og 15 ællinger. Når ællingerne er et par uger gamle flytter hele familien formodentlig ud til kysten. I alle tilfælde har jeg ikke set ællinger ældre end ca. 14 dage.
- Gråand (*Anas platyrhynchos* L.). Sikkert ret almindelig ynglefugl, der ofte er set med ællinger. Kuldene er dog som regel ikke ret store. Fra oktober til februar flokke på op til 5000.
- Krikand (*Anas crecca* L.). Ikke fundet ynglende, men ofte set i mindre flokke. Den 8. november 1953 sås dog en flok på 300–400.
- Skeand (*Spatula clypeata* (L.)). Enkelte par yngler i det højere græs langs grøfter og lignende. Ses i træktiden i mindre flokke, der som regel kun består af hanner.
- Taffeland (*Aythya ferina* (L.)). I vinterhalvåret set i mindre flokke. Kun set en enkelt gang om sommeren.
- Troldand (*Aythya fuligula* (L.)). Omtrent samme forekomst som Taffelanden; men er i modsætning til denne ret ofte set om sommeren. Det er da kun hanner, der ses.
- Hvinand (*Bucephala clangula* (L.)). Ret almindelig hver vinter. I vinteren 1953–54 var der flere end i de følgende to vintre. Aldrig set om sommeren.
- Stor Skallesluger (*Mergus merganser* L.). Mindre flokke set hver vinter. I marts og april 1955 sås således til stadighed ca. 25 på isen.
- Fiskeørn (*Pandion haliaetus* (L.)). Er set enkelte gange i september.
- Vandrefalk (*Falco peregrinus* Tunstall). I december 1953 holdt en Vandrefalk til ved søen, hvor den ofte blev set med en and eller måge.
- Blishøne (*Fulica atra* L.). Flere yngler, men ikke i det antal som søens størrelse kunne lade formode. Hele året ligger der flokke på op til 200 i søen. Antallet er dog størst om vinteren.
- Rørhøne (*Gallinula chloropus* (L.)). Ses og høres ofte; men for Rørhønen gælder der det samme som for Blishønen, at den i forhold til søens størrelse ses for sjældent.

Strandskade (*Haematopus ostralegus* L.). En enkelt Strandskade er set den 22. maj 1955 og den 15. juni 1956.

Vibe (*Vanellus vanellus* (L.)). Meget almindelig ynglefugl på engene langs søens bredder. Store flokke ses jævnligt fra august til ind i november.

Hjejle (*Pluvialis apricaria* (L.)). Større eller mindre flokke ses på engene om efteråret.

Stor Præstekrave (*Charadrius hiaticula* L.). Otte à ti par yngler både på syd- og nordbredden. Tilsyneladende optræder der ikke oversomrende fugle ved søen.

Lille Præstekrave (*Charadrius dubius curonicus* J. F. Gmelin). To set den 22. juni 1956 på engen ved sydbredden.

Storspove (*Numenius arquata* (L.)). Mindre flokke raster både forår og efterår.

Småspove (*Numenius phaeopus* (L.)). Kun set en enkelt gang, nemlig den 21. juni 1954, da 6 Småspover blev set.

Lille Kobbersneppe (*Limosa lapponica* (L.)). Een set den 11. oktober 1955.

Rødben (*Tringa totanus* (L.)). Ti-femten par yngler på engene langs søen. I træktiden ses ofte mindre flokke alle steder langs søbredden, hvor der er passende rastpladser.

Hvidklire (*Tringa nebularia* (Gunn.)). Ni Hvidklirer blev set den 1. september 1955 på engene ved sydbredden.

Tinksmed (*Tringa glareola* L.). En enkelt set en gang i september.

Mudderklire (*Actitis hypoleucos* (L.)). Fem set den 31. august 1954 og to den 10. september 1955. Er desuden set nogle gange om foråret.

Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago* (L.)). Enkelte par yngler sikkert, men hverken reder eller unger er set. Om efteråret opholder der sig et mindre antal på engene.

Almindelig Ryle (*Calidris alpina* (L.)). Ca. ti par yngler på engene. Om efteråret ses mindre flokke; den 4. november 1953 sås dog en flok på ca. 250 Rylere.

Klyde (*Recurvirostra avosetta* L.). Den mest bemærkelsesværdige fugl ved Tissø er vel nok Klyden. Både i sommeren 1953 og 1955 så jeg Klyder ved søen, men da jeg overhovedet ikke regnede med den mulighed, at de skulle kunne yngle her, ofrede jeg ingen tid på at lede efter eventuelle reder, eller i det hele taget på at følge fuglen nærmere. De to nævnte somre blev de dog set ved de fleste besøg. Først den 22. maj 1956 fandt jeg en klyderede, der indeholdt fire æg. Samtidig blev tre Klyder iagttaget. Den 16. juni var der kun een Klyde og æggene var svundet ind til tre, der var stærkt språede. To dage senere blev der set to gamle med to unger. Den tredje havde ikke formået at frigøre sig fra æggeskallerne. På nogle af den lokale formbrændselsfabrik afskrabede arealer så J. FOG i juni 1955 to Klyder. De blev dog kun set en gang.

Da Klyden ikke er kendt som ynglefugl ved ferskvand fra ret mange steder i Danmark, skal jeg beskrive ynglelokaliteten lidt

nærmere. Ud for engene på sydbredden lå der en lille tange, der var ca. 10 m lang og ca. 1½ m bred. Tangen var sparsomt bevokset med græs og lave urter. Det var på spidsen af denne lille tange reden lå. Fra Danmark kendes Klyden som ynglende ved ferskvand vist kun fra Madstedborg (ca. 8 km fra havet) og Arup og Selbjerg Vejle (ca. 3 km fra havet), endelig er Klyden set i Fiil Sø under forhold, der tydede på ynglen.

Stormmåge (*Larus canus* L.), Sølvmåge (*L. argentatus* Pont.) og Hættemåge (*L. ridibundus* L.). Alle tre arter ses almindeligt, omend Hættemågen vel er den almindeligste og Sølvmågen den mindst almindelige.

Terne (*Sterna hirundo* ell. *paradisaea*). Man vil altid kunne finde et par stykker et eller andet sted ved søen.

Dværgterne (*Sterna albifrons* Pallas). Som det sidste marine indslag i Tissøs fuglefauna skal Dværgterner nævnes. Det er nemlig muligt, at den – ligesom det måske var tilfældet med Klyden – har ynglet alle de tre somre. Der er dog kun i 1956 fundet reder. Da ungerne var så store, at de kunne flyve, flyttede hele familien formodentlig ud til kysten. I alle tilfælde var de da ikke mere at træffe ved søen. Stud. mag. JØRGEN FOG så i juni 1955 Dværgterner ved den lige nord for Tissø beliggende Madesø. Den var her øjensynlig en meget hyppig gæst, thi den lokale fisker fortalte, at han påbegyndte et bestemt arbejde, når Dværgterner kom. Her blev dog ikke fundet nogen rede, ligesom den ovennævnte fisker heller ikke havde fundet den nogensinde.

MINDRE MEDDELELSER

Sortstrubede Lommer (*Gavia arctica* (L.)) i sommerdragt.

Den 9. juni 1956 iagttog jeg, ud for Sønderstranden på Anholt, tre Sortstrubede Lommer (*Gavia arctica*) i sommerdragt. Den hvidkvadrerede ryg sås tydeligt, da fuglene var forholdsvis tæt på. Desuden var der fem Lommer, som enten på grund af dragten (ungfugledragt) eller afstanden ikke lod sig bestemme.

JOHANNES FREDERIKSEN

Sommeriagttagelse af Nordisk Lappedykker (*Podiceps auritus* (L.)).

I dagene fra den 13. til den 21. juli 1956 iagttog jeg en Nordisk Lappedykker (*Podiceps auritus*), i Flagget på Anholt, i ren sommerdragt. Den var en del sky og lå altid isoleret fra de andre fugle. Dragten var meget smuk og den orangefarvede øjenstrib og det rustrede bryst og forhals sås meget tydeligt.

JOHANNES FREDERIKSEN

To Rovterner (*Hydroprogne tschegrava* (Lepechin)) over Christiansø.

Den 14. august 1957 trak to Rovterner (*Hydroprogne tschegrava*) over Christiansø i sydvestlig retning. Et kragefugleagtigt skrig gjorde